Kemikalieinspektionen
Swedish Chemicals Agency

Tillstånd och upplysning

BESLUT

Datum
2020-06-11

Diarienr
5.1.2.a-H20-05492

Regnr
4115

Lantbrukarnas Riksförbund
105 33 Stockholm

Beslut angående ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Basagran SG

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande enligt nedan.

Växtskyddsmedel	Basagran SG (reg nr 4115)
Användningen	Mot örtogräs i odlingar av kepalök
Kunskapskrav	Användaren ska vara behörig att använda växtskyddsmedel i klass 2.
Under perioden	Från 11 juni 2020 till och med 10 juli 2020

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Återrapportering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2020 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av kepalök kan genomföras utan behov av dispens.

Redogörelsen ska lämnas in till oss senast den 31 december 2020.

2 Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens för nedanstående ändamål den 7maj 2020.

Sökande	Lantbrukarnas Riksförbund 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Basagran SG
Produktens registreringsnummer	4115
Verksamma ämnen	Bentazon
Funktion	Herbicid
Sökt användningsområde	Mot örtogräs i odlingar av kepalök.

Mall-id: MAP-0030, 2017-09-28

2.1 Ni har uppgett följande skäl till ansökan om dispens

2.1.1 Beskrivning av faran

Det största behovet för Basagran SG uppges vara mot särskilda problemogräs såsom baldersbrå, snärjmåra, målla och våtarv. Med problemogräs avses sådana ogräs som det är svårt att bekämpa med nu godkända växtskyddsmedel och metoder.

Löken befinner sig i ett så sent utvecklingsstadium att inga andra godkända växtskyddsmedel kan användas för att bekämpa de problemogräs som i första hand är baldersbrå, snärjmåra, målla och våtarv. Basagran SG är effektiv mot de nämnda ogräsen och kan användas i relativt sent utvecklingsstadium hos löken utan att skada grödan. Basagran SG är också effektiv mot andra ogräsarter, som kan orsaka problem i lökodlingar, till exempel vildpersilja, skatnäva och bägarnattskatta.

Enligt er har det tillkommit en viktig faktor som gör hotet mot den svenska lökodlingen än mer omfattande. Avsaknaden av Reglone i en samlad ogrässtrategi har en betydande inverkan på den svenska lökodlingen. Ni har ännu inte hittat en herbicid som kan ersätta Basagran SG som kan användas sent och är effektiv mot större örtogräs, framförallt baldersbrå.

2.1.2 Odlingens omfattning, skördestatistik och uppskattad skördeförlust vid utebliven bekämpning

Ni uppskattar skördeförlusten till mellan 10% och 30%, om Basagran SG inte kan användas. Skörden bedöms till 53 ton lök/ha, om Basagran SG får användas. Odlingens omfattning är 1220 ha år 2018, enligt statistik från Jordbruksverket.

2.1.3 Beskrivning av alternativ

Det finns egentligen inga fungerande, godkända alternativ.

De växtskyddsmedel som är tillgängliga mot örtogräs i lök är Boxer, Fenix, Goltix WG (UPMA-godkännande), Lentagran WP och totalbekämpningsmedel med glyfosat som kan användas mellan sådd och uppkomst.

Dessa produkter har ensamma dålig effekt mot ogräsen. De kan användas endast i doser som är alltför låga för att ge tillräcklig effekt mot ogräs, och kan användas när ogräsen är små och som mest känsliga. Idag saknas de verktyg som krävs för att lösa situationen mot en rad ogräs. De ovan nämnda produkterna används oftast tillsammans med andra preparat i en ogrässtrategi där de olika produkterna förstärker varandra.

Möjligheterna med mekaniska alternativa metoder är begränsade. Dessa alternativ är enligt er, odla sättlök eller plantlök, mekanisk ogräsbekämpning, flamning och handrensning.
De här metoderna utgör i praktiken inget alternativ, antingen därför att de är avsevärt dyrare eller därför att de skadar grödan.

2.1.4 Beskrivning av skäl till att Basagran SG är det bästa alternativet

Basagran SG kan användas i en bekämpningsstrategi och bidra till att ogräs kan bekämpas under en lång period eftersom produkten är effektiv mot baldersbrå med

flera problemogräs och är en av få produkter som det finns tillgång till resthaltsdata för.

2.1.5 Sökandens beskrivning av situationen i andra länder

Ni uppger att Basagran SG är godkänd i flera andra länder och att Basagran SG ingår i årets Minor Use-försök, men eftersom bentazon är ett kandidatämne för substitution, och ofta hittas som rest i ytvatten och är relativt fytotoxiskt för lök, är det inte ert förstahandsalternativ.

2.1.6 Sökandens redogörelse för strategier, forskning och utveckling av alternativ i syfte att undvika behov av dispens

Under förutsättning att Basagran SG får ett förnyat produktgodkännande avser ni att ansöka om UPMA för produkten.

Möjligheten att få ett ömsesidigt erkännande för Stomp har diskuterats, men har visat sig svårt att få till stånd.

Om ni hittar en bra dos för Starane 333 HL samt om ni lyckas få tag i resthaltsdata är avsikten att ni kommer att ansöka om UPMA för produkten.

Ni hoppas också att ett Interreg-projekt mellan SE, N och DK kommer att vara starten på ett bra samarbete där man gemensamt kan hitta hållbara strategier för ogräsbekämpning i kepalök.

Gallery, som är effektiv mot till exempel baldersbrå, ingick i screeningförsök 2019 och kommer i år att finnas med i strategiförsök. I försöken 2019 användes Gallery som jordherbicid och orsakade en del skada på löken. 2020 kommer produkten att användas i ett senare utvecklingsstadium i lökodlingar.

Avslutningsvis betonar ni att ni inte har hittat en lösning för en hållbar ogrässtrategi och att ni inte hittat ett nytt preparat som kan ersätta Basagran SG.

2.1.7 Sökandens syn på eventuella fleråriga effekter om dispens inte skulle beviljas

Eftersom kepalök är en ettårig kultur sker förlusten i år. Företag som odlar lök har ofta gjort omfattande investeringar i maskiner. Det kan bli stora förluster om maskinparken ska avyttras snabbt. Mer troligt är dock att odlingen fortsätter med förlust under några år för att sedan upphöra. Flera av odlarna har byggt egna lager som står tomma om lökodlingen upphör.

2.2 Samråd med Livsmedelsverket

Livsmedelsverket har bedömt resthalter och konsumentskydd. Livsmedelsverket bedömer att användningen av Basagran SG, enligt ansökt användning, inte bör ge upphov till resthalter över det idag gällande EU-gränsvärdet för bentazon i lök. Användningen av Basagran SG förväntas enligt Livsmedelsverket därmed inte ge upphov till resthalter som utgör någon risk för konsumenter eller kommer att överskrida gällande gränsvärden.

2.3 Tidigare dispenser

Det är andra gången som en ansökan om dispens för Basagran SG lämnats in till Kemikalieinspektionen, mot örtogräs i odlingar av kepalök. Den första ansökan lämnades in av er och beviljades inför odlingssäsongen 2019.

2.4 Godkännandevillkor för verksamt ämne

Det verksamma ämnet bentazon är godkänt genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/660[1] till och med 31 maj 2025 (7 års förlängning av godkännandet).

Vid den samlade bedömningen ska medlemsstaterna vara särskilt uppmärksamma på följande:

— Den tekniska specifikationen.

— Skyddet av de personer som hanterar växtskyddsmedlet.

— Risken för fåglar och däggdjur.

— Skyddet för grundvattnet, särskilt men inte bara i skyddade områden för dricksvattenuttag, varvid de noggrant ska överväga tidpunkt för applicering, mark- och/eller klimatförhållanden.

Villkoren för användning ska vid behov omfatta riskreducerande åtgärder.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009[2]. Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

Kemikalieinspektionen bedömer att det för användning av Basagran SG mot örtogräs i odlingar av kepalök finns en fara som inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt och att det rör sig om ett särskilt fall.

---

[1] Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/660 av den 26 april 2018 om förnyelse av godkännandet av det verksamma ämnet bentazon i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och om ändring av bilagan till kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011

[2] EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

3.2.1 Bedömning av faran

Örtogräs, om de inte bekämpas, i odlingar av kepalök är en sådan fara som förordningen avser. Faran kan bekämpas med Basagran SG. Utan Basagran SG så riskerar odlarna skördeförluster på mellan 10% och 30% i odlingar av kepalök. Ogräsen reducerar skördemängden, och ogräsen orsakar allvarliga kvalitetsförsämringar, när de inte bekämpas. Det finns inga godkända produkter som kan användas i en bekämpningsstrategi mot särskilt svårbekämpade ogräs, såsom baldersbrå. Därmed finns en förestående fara för odlingen av kepalök.

3.2.2 Kemikalieinspektionens bedömning av alternativen

Kemikalieinspektionen bedömer att det inte finns några andra rimliga sätt att hantera den förestående faran Alternativ saknas för bekämpning av örtogräs i odlingar av kepalök, i det utvecklingsstadium som dispensansökan avser.

3.2.3 Bedömning av särskilt fall

Kemikalieinspektionen bedömer att det rör sig om ett särskilt fall. En dispens får endast beviljas om det rör sig om ett särskilt fall. Särskilt fall kan anses föreligga vid oförutsedda faror, och när det saknas alternativa medel och metoder för att komma tillrätta med ett växtskyddsproblem.

Ni har visat att det inte finns andra godkända kemiska växtskyddsmedel som kan användas efter lökens uppkomst. De som ändå kan användas (Boxer, Fenix, Lentagran och Goltix WG) har, när de används ensamma, dålig eller ingen effekt med de doser som kan användas utan att skada löken, mot de problemogräs som denna ansökan avser.

Icke-kemiska alternativ erbjuder endast begränsade möjligheter att bekämpa örtogräs i odlingar av kepalök.

Ni har funnit att Basagran SG vid det angivna utvecklingsstadiet för lök har selektiv effekt mot örtogräs, däribland nämnda problemogräs, i lökodlingar, så att acceptabel effekt erhålls mot ogräsen, utan omfattande skador på löken.

Ni anger dessutom att ni kommer ansöka om UPMA för Basagran SG när produktgodkännandet förnyats (d v s kommit ut ur den ”frusna perioden”), ömsesidigt erkännande för Stomp SC tillsammans med produkttillverkaren, UPMA för Starane 333 HL när resthaltsdata är tillgängligt och ni hittat en fungerande dos.

Av EU-kommissionens arbetsdokument för dispenser av växtskyddsmedel, SANCO/10087/2013 rev. 0 (punkt 2. ”Use of Article 53”), framgår att upprepad dispens i en efterföljande odlingssäsong för en produkt som innehåller ett godkänt verksamt ämne inte ska medges. Undantag från detta är när nödsituationen fortsätter och en godtagbar motivering därtill kan ges. Motiveringen kan ta i beaktande den tid som är nödvändig för att förbereda, utvärdera och genomföra ett produktgodkännande eller alternativt ett utvidgat produktgodkännande.

Ni har i den nu aktuella dispensansökan presenterat långt gångna förberedelser och intentioner att ansöka om produktgodkännande i någon form som ersätter behovet av dispens.

Produktgodkännandet för Basagran SG håller på att förnyas och prövning av ansökningar som föregår zonrapportörens bedömning kan inte göras under perioden mellan att ansökan om förnyelse av produktgodkännandet skickas in till dess att produkten förnyats, den så kallade frusna perioden. Det innebär att ni nu är förhindrade att ansöka om UPMA för produkten.

Kemikalieinspektionen bedömer att era presenterade intentioner är i enlighet med kraven i SANCO/10087/2013 rev. 0, om att förbereda, utvärdera och genomföra ett produktgodkännande eller alternativt ett utvidgat produktgodkännande. Åtgärder för att komma bort från behovet av upprepad dispens har genomförts och är i långt framskridet stadium.

Utöver nämnda intentioner om att komma vidare med produktgodkännande i någon form, så hänvisar ni till att ni fortsatt deltar i forsknings- och försöksprogram med syfte att utveckla alternativa lösningar på problemet med örtogräs i odlingar av kepalök

I det här fallet bedömer Kemikalieinspektionen därför att rekvisitet för särskilt fall är uppfyllt, eftersom det inte finns några alternativa medel och metoder att komma tillrätta med den förestående faran.

3.3 Bedömning av risker för hälsa och miljö

Kemikalieinspektionen bedömer att användningen inte får några skadliga effekter på människors och djurs hälsa eller påverka miljön på ett oacceptabelt sätt under de föreslagna användningsförhållandena med föreskrivna villkor.

3.3.1 Motivering av villkor

Kemikalieinspektionen bedömer att växtskyddsmedlet kan medföra hälsorisker för användare. Vi beslutar därför att skyddshandskar och ögonskydd ska användas vid hantering av produkten. Skyddshandskar och skyddskläder ska användas vid arbetsmoment som innebär kontakt med sprutvätska eller sprutdimma. Vid påfyllning av spridningsutrustning ska preparatpåfyllare användas.

3.4 Slutsats

Kemikalieinspektionen bedömer att ni har visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan om dispens.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet endast beviljas en gång. Dispensförfarandet syftar till att hantera faror eller hot som uppkommer sällan och som därmed inte kan förutses. Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att ni utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska ni visa vilka åtgärder som ni vidtagit för att undvika behov av ytterligare dispens.

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 i förordning (EG) nr 1107/2009.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar